

tarqatish va iste'mol qilishda muhim rol o'ynaydigan iqtisodiyot sifatida aniqlanadi. Bunga elektron tijorat, raqamli media, onlayn reklama, bulutli hisoblash va narsalar interneti (IoT) kabi faoliyatlar kiradi. Raqamli iqtisodiyotga oid adabiyotlar ushbu yangi iqtisodiy paradigmaning siyosiy oqibatlarini ham ko'rib chiqadi. Ko'pgina olimlarning ta'kidlashicha, an'anaviy me'yoriy-huquqiy

bazalar raqamli iqtisodiyot uchun mos kelmasligi va raqobat, maxfiylik va iste'molchilar huquqlarini himoya qilish uchun yangi siyosatlar zarur. Raqamli asrda intellektual mulk huquqlari, ma'lumotlarni boshqarish va soliqqa tortish kabi masalalar atrofida ham bahs-munozaralar mavjud.¹⁷

Tadqiqot metodologiyasi:

Maqolada raqamli iqtisodiyotning jahon O'zbekistondagii o'rnini o'rganishda qiyosiy-tadrijiy tahlil, yuqori va quyi o'rinlardagi kompaniyalarning bozor kapitallashuvi, transmilliy kompaniyalarning raqamli platformalar asosida rivojlanish tendensiyalari tahlilida statistik-matematik, hududlar kesimida Internet qamrovi statistik guruhlash va taqqoslash usullaridan foydalanildi.

Tahlil va natijalar

Raqamli iqtisodiyotning quyidagi afzalliklari ajratiladi:

- mehnat unumdorligini 40 %gacha oshirishi taxmin qilinadi;
- raqamli iqtisodiyot juda katta miqdordagi mashina o'qishi mumkin bo'lgan ma'lumotlarni (raqamli ma'lumotlar) to'plash, foydalanish va tahlil qilish qobiliyatiga ega;
- onlayn platformalar orqali sotiladigan yangi ish shakllarining yuzaga kelishi;
- transformatsiya maxsus xizmatlar uchun savdo infrastrukturasi o'zgarishi;
- sanoat mahsulotlari eksporti endilikda AKT mahsulotlari va xizmatlariga bog'liq bo'lib qolmoqda;
- raqamli iqtisodiyot juda qisqa vaqt ichida ulkan boyliklarni keltirib chiqardi, ammo bu boylik oz sonli shaxs, kompaniya va mamlakatlar atrofida to'plangan. Amaldagi siyosat va qoidalar asosida ushbu traektoriya davom etishi mumkin, lekin bu tengsizlikning kuchayishiga olib keladi.

Shu bilan birga ushbu iqtisodiyotning ayrim ziddiyatli tomonlari ham mavjud. Ular quyidagilar:

- yangi texnologiyalar, ayniqsa sun'iy intellekt, muqarrar ravishda mehnat bozorida katta o'zgarishlarga olib keladi, jumladan, ba'zi tarmoqlarda ish o'rinlarining yo'qolib ketishi va boshqalarida keng miqyosda imkoniyatlar yaratilishiga olib keladi;
- raqamli iqtisodiyot bir qator yangi va turli xil ko'nikmalar, ijtimoiy himoya siyosatining yangi avlodi, ish va bo'sh vaqt o'rtasidagi yangi munosabatlarni talab qiladi;

¹⁷. Gulyamov, S.S. va b. (2019). Raqamli iqtisodiyotda blokcheyn texnologiyalari. -T.: Iqtisod-Moliya.

• raqamli iqtisodiyot, shuningdek, kiberxavfsizlik buzilishlaridan tortib noqonuniy iqtisodiy faoliyatga ko'maklashish va shaxsiy hayotning maxfiy tushunchalariga qadar yangi xavflarni keltirib chiqaradi.

Shuningdek, raqamli iqtisodiyot rivojlanishi asosida internet trafiklaridan foydalanish holati dinamik tahlil asosida yoritib berilgan.

So'nggi o'n yillikda butun dunyo bo'ylab raqamli ma'lumotlarga asoslangan biznes modellaridan foydalangan holda ko'plab raqamli platformalar paydo bo'ldi va ular mavjud sanoat tarmoqlari o'rnini egalladi. Platformalarning ustunligi shundaki, bozor kapitallashuvi bo'yicha dunyodagi yetakchi sakkizta kompaniyaning yettitasi platformaga asoslangan biznes modellaridan foydalanishadi.

Hukumat AKT infratuzilmasini rivojlantirishga, jumladan, optik tolali tarmoqlarni joriy etishga, mobil aloqa tarmoqlarini kengaytirishga va ma'lumotlar markazlarini tashkil etishga katta sarmoya kiritdi. Bu mamlakatga ma'lumotlarni saqlash va qayta ishlash bo'yicha mintaqaviy markazga aylanish imkonini berdi va korxonalariga raqamli operatsiyalarni rivojlantirish uchun zarur infratuzilmaga kirish imkonini berdi. Bundan tashqari, hukumat innovatsiyalar va tadbirkorlikni rag'batlantirish bo'yicha qator tashabbuslarni amalga oshirdi, jumladan, innovatsion markazlarni tashkil etish, yangi boshlanuvchilarga grant va kreditlar berish, raqamli iqtisodiyotda ishlayotgan tadbirkorlik sub'yektlariga soliq imtiyozlarini joriy etish.¹⁸

Hukumat, shuningdek, raqamli iqtisodiyotning gullab-yashnashi uchun bir qator chora-tadbirlarni amalga oshirdi. Bu biznes va iste'molchilar huquqlarini himoya qiluvchi me'yoriy-huquqiy bazani yaratish, ma'lumotlar xavfsizligi va himoyalanganligini ta'minlash bo'yicha chora-tadbirlarni joriy etish, raqamli iqtisodiyot hamma uchun ochiq bo'lishini ta'minlash siyosatini amalga oshirishni o'z ichiga oladi.

Umuman olganda, O'zbekiston hukumati raqamli iqtisodiyotni rivojlantirishga faol yondashdi hamda mamlakat raqamli inqilob taqdim etgan imkoniyatlardan foydalanish imkoniyatini ta'minlash uchun qator siyosat va tashabbuslarni amalga oshirdi. Natijada, O'zbekiston raqamli iqtisodiyotda yetakchi bo'lish va ushbu yangi iqtisodiyotning o'z samarasini olish uchun qulay sharoitga ega.

O'zbekistonda raqamli iqtisodiyotning hozirgi holatini tahlil qilish uchun quyidagi statistik usullardan foydalanilgan:¹⁹

1. Tasviriy statistik ma'lumotlar: Ma'lumotlarni umumlashtirish va O'zbekistondagi raqamli iqtisodiyot haqida umumiy tasavvurni taqdim etish uchun

¹⁸. <http://xs.uz/uzkr/post/davlatimiz-rahbari-2030-jilgacha-raqamli-ozbekiston-2030-dasturini-amalga-oshirishni-taklif-etdi>

¹⁹. "Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar" ilmiy elektron jurnali. № 1, yanvar-fevral, 2021 yil 310 1/2021 (№ 00051) <http://iqtisodiyot.tsue.uz>

tavsiflovchi statistik ma'lumotlardan foydalanildi. Bunga o'rtacha, median va rejim kabi markaziy tendentsiya ko'rsatkichlari, shuningdek, diapazon, kvartillar oralig'i va standart og'ish kabi dispersiya o'lchovlari kiradi.

2. Korrelyatsiya tahlili: Korrelyatsiya tahlili turli o'zgaruvchilar o'rtasidagi munosabatni tekshirish va ular o'rtasida muhim bog'liqlik mavjudligini aniqlash uchun ishlatilgan.

3. Regressiya tahlili: Ikki yoki undan ortiq o'zgaruvchilar o'rtasidagi munosabatlarni tekshirish va bir o'zgaruvchidan boshqasini bashorat qilish uchun qanchalik foydalanish mumkinligini aniqlash uchun regressiya tahlili ishlatilgan.

4. Vaqt seriyalari tahlili: Vaqt seriyalari tahlili O'zbekistondagi raqamli iqtisodiyotning vaqt bo'yicha tendentsiyalarini tahlil qilish uchun ishlatilgan. Bu ma'lumotlarning mavsumiyligini, shuningdek, uzoq muddatli tendentsiyalarni o'rganishni o'z ichiga oladi.

5. Klaster tahlili: Klaster tahlili raqamli iqtisodiyot nuqtai nazaridan o'xshash mamlakatlar guruhlarini aniqlash uchun ishlatilgan. Bu mamlakatlar o'rtasidagi o'xshashlik va farqlarni yaxshiroq tushunish imkonini berdi.

6. Faktor tahlili: Faktor tahlili O'zbekistonda raqamli iqtisodiyotga ta'sir etuvchi asosiy omillarni aniqlash uchun foydalanildi. Bu mamlakatda raqamli iqtisodiyotni harakatga keltiruvchi omillarni yaxshiroq tushunish imkonini berdi. Ushbu tadqiqot natijalari O'zbekistonning raqamli iqtisodiyotdagi iqtisodiy rivojlanishi barqaror sur'atlarda borayotganini ko'rsatdi. Mamlakatda yalpi ichki mahsulotning o'sish sur'ati raqamli iqtisodiyot joriy etilganidan buyon barqaror o'sib bormoqda, eng yuqori o'sish sur'ati 2016-yilda 8,3 foizni tashkil etdi. Raqamli iqtisodiyot joriy etilgandan so'ng mamlakatning umumiy eksporti ham sezilarli darajada oshdi va eng yuqori cho'qqi – 11,6 AQSh dollariga yetdi. 2017 yilda raqamli iqtisodiyot mamlakatdagi ishsizlik darajasini pasaytirishga ham yordam berdi, bu ko'rsatkich 2016 yildagi 8,3 foizdan 2017 yilda 6,3 foizga tushdi. Bundan tashqari, raqamli iqtisodiyot mamlakatning to'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalar hajmiga ham ijobiy ta'sir ko'rsatdi. 2017-yilda to'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalarning umumiy miqdori 2,2 milliard AQSh dollariga yetdi. Nihoyat, raqamli iqtisodiyot ham mamlakatdagi umumiy ishbilarmonlik muhitini yaxshilashga yordam berdi, Jahon bankining "Biznes yuritish qulayligi" reytingi 2016-yildagi 120-o'ringan 2017-yilda 108-o'ringa ko'tarildi.

Xulosa

Ushbu maqola raqamli iqtisodiyotning O'zbekistonning iqtisodiy rivojlanish holatiga ta'sirini o'rganib chiqdi. Raqamli iqtisodiyotning iqtisodiy o'sishni ta'minlash va mamlakat raqobatbardoshligini oshirish salohiyati borligi haqida fikrlar yuritildi. Raqamli iqtisodiyot imkoniyatlaridan foydalangan holda O'zbekiston o'z iqtisodiy rivojlanishini oshirishi va fuqarolari uchun yanada farovon kelajak yaratishi mumkin. Tadqiqotda O'zbekiston raqamli iqtisodiyotdan to'liq foyda olishini ta'minlash uchun takomillashtirilgan infratuzilma, samarali siyosat va qo'llab-quvvatlovchi me'yoriy-

huquqiy baza zarurligi to'g'risida fikr va mulohazalar berildi. Umuman olganda, raqamli iqtisodiyot O'zbekiston iqtisodiy rivojlanishining muhim omili ekanligini va mamlakatga katta foyda keltirish salohiyatiga ega ekanligini ko'rsatdi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. https://en.wikipedia.org/wiki/Digital_economy
2. <http://xs.uz/uzkr/post/davlatimiz-rahbari-2030-jilgacha-raqamli-ozbekiston-2030-dasturini-amalga-oshirishni-taklif-etdi>
3. Gulyamov, S.S. va b. (2019). Raqamli iqtisodiyotda blokcheyn texnologiyalari. - T.: Iqtisod-Moliya. 396 b.
4. Ayupov, R.X., Baltabaeva, G.R. (2018). Raqamli valyutalar bozori: innovatsiyalar va rivojlanish istiqbollari. –T: Fan va texnologiya. 172 b.
5. <https://www.texnoman.uz/post/raqamli-iqtisodiyot-nima.html>
6. <http://iqtisodiyot.tsue.uz>
7. United Nations Conference on Trade and Development (UNCTAD). Digital economy report 2019.
8. "Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar" ilmiy elektron jurnali. № 1, yanvar-fevral, 2021 yil
310 1/2021 (№ 00051) <http://iqtisodiyot.tsue.uz>

**SPORT TERMINLARINI SEMANTIK VA PRAGMATIK JIHATDAN
O'RGANISHDA TARJIMANING AHAMIYATI**

Nabiyeva Xursanoy Akmaljonovna

Farg'ona davlat universiteti lingvistika (ingliz tili) yo'nalishi magistranti

Nurmatova Munis Mashrabovna

Farg'ona davlat universiteti, ingliz tili fakulteti katta o'qituvchisi

Annotatsiya: *Tarjima turli tillar va madaniyatlar o'rtasidagi tafovutni bartaraf etishda muhim rol o'ynaydi. Sport terminologiyasi sohasida tarjima ayniqsa muhim ahamiyatga ega, chunki sport terminologiyasi turli kontekstlarda tegishli tarjima va izohlashni talab qiluvchi juda ko'p texnik atamalar, idiomatik iboralar va metaforalarni o'z ichiga oladi. Ushbu maqolada sport atamalarini semantik va pragmatik o'rganishda tarjimaning ahamiyati o'rganiladi. Sport terminologiyasining semantik va pragmatic tahlili sport kontekstida qo'llaniladigan so'zlar, iboralar va jumalarning ma'nosini o'rganishni o'z ichiga oladi.*

Tayanch so'zlar: *tarjima, semantika, pragmatika, semantik tahlil, pragmatik tahlil, boks, taekvondo.*

**THE IMPORTANCE OF TRANSLATION IN THE STUDY OF SPORTS TERMS
SEMANTICALLY AND PRAGMATICALLY**

Nabiyeva Khursanoy Akmaljonovna

Master of linguistics department (English language), Fergana State University

Nurmatova Munis Mashrabovna

Senior Lecturer, Faculty of English, Fergana State University

Abstract: *Translation plays an important role in overcoming the disparity between different languages and cultures. Translation is especially important in the field of sports terminology, as sports terminology includes a large number of technical terms, idiomatic expressions and metaphors that require appropriate translation and interpretation in different contexts. This article explores the importance of translation in the semantic and pragmatic study of sports terms. Semantic and pragmatic analysis of sports terminology involves the study of the meaning of words, phrases and sentences used in the context of sports.*

Keywords: *translation, semantics, pragmatics, semantic analysis, pragmatic analysis, boxing, taekwondo.*